

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมาองค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้วันที่ 1 ธันวาคมของทุกปี เป็น "World AIDS Day" เพื่อให้คนทั่วโลกได้ตระหนักถึงความรุนแรงและอันตรายที่เกิดจากโรคเอดส์ จะเห็นได้ว่าโรคเอดส์มิได้เป็นเพียงปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้นแต่เป็นปัญหาร่วมกันของมวลมนุษยชาติทั้งโลก สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่มีการพบผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรกเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา กระทรวงสาธารณสุขได้รับรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์เพิ่มขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2536 เพียงปีเดียว มีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์สูงถึง 6,276 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.09 ของผู้ป่วยโรคเอดส์ ซึ่งมากกว่าก่อนหน้านั้น 8 ปีรวมกัน และในปี พ.ศ. 2537 มีรายงานจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์จำนวน 9,338 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 52.21 ของผู้ป่วยโรคเอดส์ จนถึงปัจจุบันพบว่ามีผู้ป่วยโรคเอดส์ทุกกลุ่มอายุและเพศรวมแล้วจำนวน 17,884 ราย (ในจำนวนนี้รายงานว่าเสียชีวิตแล้ว 5,149 ราย หรือประมาณร้อยละ 28.79) แยกเป็นชาย 15,357 ราย และหญิง 2,527 ราย คิดเป็นอัตราส่วนชายต่อหญิงประมาณ 6.1 : 1 ผู้ป่วยโรคเอดส์ประมาณร้อยละ 84.21 อยู่ในกลุ่มอายุ 15 - 44 ปี ในจำนวนนี้เป็นเยาวชนในวัยเรียนคือช่วงอายุระหว่าง 5 - 24 ปี จำนวนทั้งสิ้น 2,875 ราย โดยเฉพาะอายุระหว่าง 15 - 19 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาติดเชื้อเอดส์ 273 คน (กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2538) กระทรวงสาธารณสุขประเมินว่าในขณะนี้ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อ HIV (เลือดเอดส์บวก) แล้วประมาณ 700,000 ราย และองค์การอนามัยโลกคาดการณ์ว่าในปี 2543 ประเทศไทยจะมีผู้ติดเชื้อเอดส์ประมาณ 5 - 6 ล้านคน

ในปัจจุบันยังไม่มียาหรือวัคซีนที่จะรักษาและป้องกันได้ วิธีป้องกันโรคเอดส์ที่ดีวิธีหนึ่ง คือ การให้การศึกษาคือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง ให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์และการป้องกันตนเองให้พ้นจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์ องค์การอนามัยโลก (WHO, 1973) ได้เสนอแนวความคิดในการป้องกันโรคเอดส์ไว้ว่า

การให้ความรู้ด้านการศึกษาคือ แหล่งประมุขในการป้องกันโรคเอดส์ โอกาสที่ดีที่สุดของมนุษย์ที่จะสามารถหลีกเลี่ยงจากพิษภัยโรคนี้ คือ ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของคน การศึกษามีส่วนร่วมกลุ่มเกลาขึ้นนำวิถีการดำเนินชีวิตที่สามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ ความรู้จะต้องเห็นได้ชัดมีตัวตน สามารถเข้าใจได้ง่ายเหมาะสมกับวุฒิภาวะของแต่ละกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่นหรือผู้มีการศึกษาน้อย

คูป (Koop) ได้กล่าวถึงบทบาทของการศึกษาต่อการป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์โดยสรุปว่า

ในกรณีที่ยังไม่มีวัคซีนหรือวิธีการรักษาทางการแพทย์เกี่ยวกับโรคเอดส์ การให้การศึกษาก็เกี่ยวกับวิธีการป้องกันตนเองเป็นวิธีที่ดีที่สุด และในการป้องกันการแพร่เชื้อของโรคเอดส์นั้นควรจะมีการให้ข้อมูลรายละเอียดคนในโรงเรียนต่าง ๆ ก่อนที่เยาวชนจะถึงวัยที่จะมีความเสี่ยงสูงต่อการมีเพศสัมพันธ์ หรือการใช้ยาเสพติดซึ่งเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ นักเรียนจำเป็นที่จะต้องทราบเกี่ยวกับวิธีการที่จะป้องกันรักษาสุขภาพของตนเองก่อนที่พวกเขาจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์โดยไม่รู้ตัว (Koop, 1986 อ้างถึงใน Yarber, 1987)

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ (2532) ทรงกล่าวในการเปิดสัมมนาเรื่อง "เอดส์ : ภัยมืดที่ป้องกันได้" โดยสรุปว่า

การให้การการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนัก และรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ถือเป็นความสำคัญที่สุด โดยจัดหลักสูตรให้มีการศึกษาอบรมไปถึงโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาให้ความรู้ที่โรคเอดส์ติดต่อได้อย่างไร เพื่อไม่ทำให้เกิดความกลัวจนเกินควร และในขณะที่เดียวกันก็สอนมิให้ประมาทด้วย

กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้แก่นักเรียนในสถานศึกษาจึงได้ออกหนังสือที่ ศร. 0212/19502 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2533 ถึงกรมต่าง ๆ ในสังกัดที่รับผิดชอบสถานศึกษาให้แจ้งเรื่องการสอนเกี่ยวกับโรคเอดส์เพื่อ让孩子และเยาวชนวัยรุ่นในสถานศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจ เกิดมโนทัศน์ เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังแต่แรกเริ่มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีแนวโน้มจะเบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมปกติหรือพฤติกรรมที่น่าไปสู่การเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ในอนาคต โดยให้จัดการเรียนการสอนสอดแทรกในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น สุขศึกษา พลานามัย วิทยาศาสตร์ และ สังคมศึกษา

การสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอายุระหว่าง 12 - 18 ปี หรือเป็นเยาวชนวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ เป็นวัยอยากรู้อยากลอง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์และการทดลองยาเสพติด การใช้มาตรการทางการศึกษาเป็นการป้องกันที่สำคัญยิ่งกว่า "การบำบัดรักษา" โดยให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่แท้จริงเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพิษภัยของโรคเอดส์ และรู้จักป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ รู้จักเปลี่ยนพฤติกรรมที่เสี่ยงโดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์และการใช้ยาเสพติด

ในปัจจุบันแม้ว่าหลายหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน จะร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการรณรงค์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ แต่อัตราผู้ติดเชื้อเอดส์ยังคงเพิ่มสูงขึ้นทุกปี สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการที่ประชาชนมีเจตคติต่อการป้องกันโรคเอดส์ยังไม่ดีพอ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ระพีพรธม ศรีสุข (2536) เรื่อง ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนชายมีความคิดเห็นที่สามารถป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรคเอดส์ได้โดยการไม่สำส่อนทางเพศ แต่นักเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ว่าการเที่ยวโสเภณีเป็นเรื่องธรรมดาของผู้ชาย นอกจากนั้นนักเรียนหญิงยังมีความคิดเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนด้วยกันจะปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งความคิดเห็นเหล่านี้ของนักเรียนแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีเจตคติหรือค่านิยมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นการจะพัฒนาเจตคติที่ถูกต้องจะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพนม เมืองแมน (2531) เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนของกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ (ผู้ติดยาเสพติด/เกย์/โสเภณี) พบว่า ส่วนมากของกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์จะมีความรู้ในด้านการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์เป็นอย่างดี และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคนี

ดันน์ (Dunn, 1980) พบว่าความรู้และเจตคติในการดูแลสุขภาพของตนเองทางการแพทย์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นหากโรงเรียนได้มีการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียน จะทำให้นักเรียนมีเจตคติและการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการป้องกันโรคเอดส์ สำหรับการสอนเรื่องโรคเอดส์ในระดับมัธยมศึกษา นั้น มีผู้เสนอแนวความคิดในการจัดการเรียนการสอนไว้หลายท่าน เช่น จิตรลดา ศิริรัตน์ (2532) ได้เสนอแนวความคิดในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ ว่า

ครูสามารถให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ได้ในหลายทิศทาง คือ

1. การเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในทางตรง หมายถึง การสอนโดยตรงในรายวิชา สุขศึกษา และวิชาสาธารณสุข ซึ่งจะสอนได้ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. การสอนโดยวิธีสอดแทรก การสอนโดยวิธีนี้มีความสำคัญยิ่งโดยครูจะสอดแทรกเนื้อหาโรคเอดส์ในทุกโอกาสที่จะทำได้
3. การสอนโดยส่งผ่านไปยังผู้ปกครอง
4. การให้ความรู้โดยการจัดนิทรรศการ

วัฒนา เตาทอง (2530) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ว่า ยังไม่สมควรจัดการเรียนการสอนเรื่องนี้ในลักษณะที่แยกออกมาเป็นรายวิชา หรือแยกออกมาเป็นบท ควรจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพราะครูสามารถสอดแทรกเรื่องนี้ในวิชาที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ประชากรศึกษา สังคมศึกษา สุขศึกษา หรือพลานามัย ที่มีเนื้อหาวิชาใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วไลรัตน์ พุกนันทน์ (2533) ที่พบว่า ครูสังคมศึกษาเห็นว่าการเรียนการสอนปัญหาโรคเอดส์ โดยการสอดแทรกในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น ประชากรศึกษา ปัญหาสังคมไทย มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ฯลฯ มีความเหมาะสมมากกว่าที่จะจัดสอนเป็นวิชาเอดส์ศึกษาโดยตรง หรือจัดสอนเป็นวิชาเลือกเสรี

ผู้วิจัยในฐานะครูสังคมศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งนับวันมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการให้สอนสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์ในวิชาสังคมศึกษา ครูผู้สอนจึงต้องถือว่าเป็นความรับผิดชอบโดยตรงที่จะสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์ในทุกเนื้อหาวิชาและทุกโอกาสเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง รู้จักป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรคเอดส์ โดยยอมรับพฤติกรรมและเจตคติของตนในด้าน สังคม อารมณ์ และชีวิตเพศสัมพันธ์ มีความ

รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนเกิดจิตสำนึกรู้สึกสงสารและเห็นใจผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอชไอวี
 ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการสอนสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์และ
 การป้องกันโรคเอดส์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อเจตคติต่อการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยม
 ศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวเพื่อพัฒนาเจตคติต่อการป้องกันโรค
 เอดส์ของนักเรียน ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมที่ถูกต้องในการป้องกันโรคเอดส์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์ในวิชา
 สังคมศึกษาที่มีต่อเจตคติต่อการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี
2. ความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์ที่จะสอดแทรกมีดังนี้
 - 2.1 ความหมายของโรคเอดส์
 - 2.2 ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์
 - 2.3 การแพร่ระบาดและการติดต่อของโรคเอดส์
 - 2.4 อาการของโรคเอดส์
 - 2.5 วิธีการป้องกันโรคเอดส์
 - 2.6 สถานที่ที่ให้บริการปรึกษาแนะนำ ตรวจเลือด และรักษาโรคเอดส์
3. ผลกระทบของโรคเอดส์ในด้าน สังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ
4. การพัฒนาเจตคติที่ถูกต้องต่อผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์
5. บทบาทของนักเรียนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์
6. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สามารถสอดแทรกความรู้เรื่อง
 โรคเอดส์ ได้แก่
 - 6.1 ประชากรของประเทศไทยและการประกอบอาชีพ
 - 6.1.1 จำนวนประชากรและการเพิ่มประชากร
 - 6.1.2 การกระจายและความหนาแน่นของประชากร
 - 6.1.3 การย้ายถิ่นของประชากร

- 6.1.4 ปัญหาประชากรของประเทศไทย
- 6.1.5 การประกอบอาชีพในประเทศไทย
- 6.2 สภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศไทย
 - 6.2.1 ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย
 - 6.2.2 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต
 - 6.2.3 วัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ
- 6.3 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและการปรับตัวในการดำรงชีวิต
 - 6.3.1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม
 - 6.3.2 ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม
 - 6.3.3 การปรับตัวในการดำรงชีวิต
- 6.4 หลักธรรมของศาสนาและการพัฒนาตนเอง
 - 6.4.1 หลักธรรมที่สำคัญของทุกศาสนา
 - 6.4.2 ศาสนาสำคัญในประเทศไทย
 - 6.4.3 การนำหลักธรรมมาพัฒนาตนเอง

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างประชากรทุกคนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตอบแบบวัดเจตคติต่อการป้องกันโรคเอดส์ด้วยความจริงใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การสอนสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์ในวิชาสังคมศึกษา (THE INSINUATING AIDS KNOWLEDGE AND AIDS PREVENTION IN SOCIAL STUDIES INSTRUCTION) หมายถึง การสอดแทรกความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. เจตคติต่อการป้องกันโรคเอดส์ (ATTITUDE TOWARDS AIDS PREVENTION) หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นหรือท่าทีของนักเรียนที่มีต่อการป้องกันโรคเอดส์ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการสอนสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์สำหรับครูสังคมศึกษา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการสอนสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์สำหรับครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ
3. เพื่อให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเจตคติที่ถูกต้องต่อการป้องกันโรคเอดส์
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป